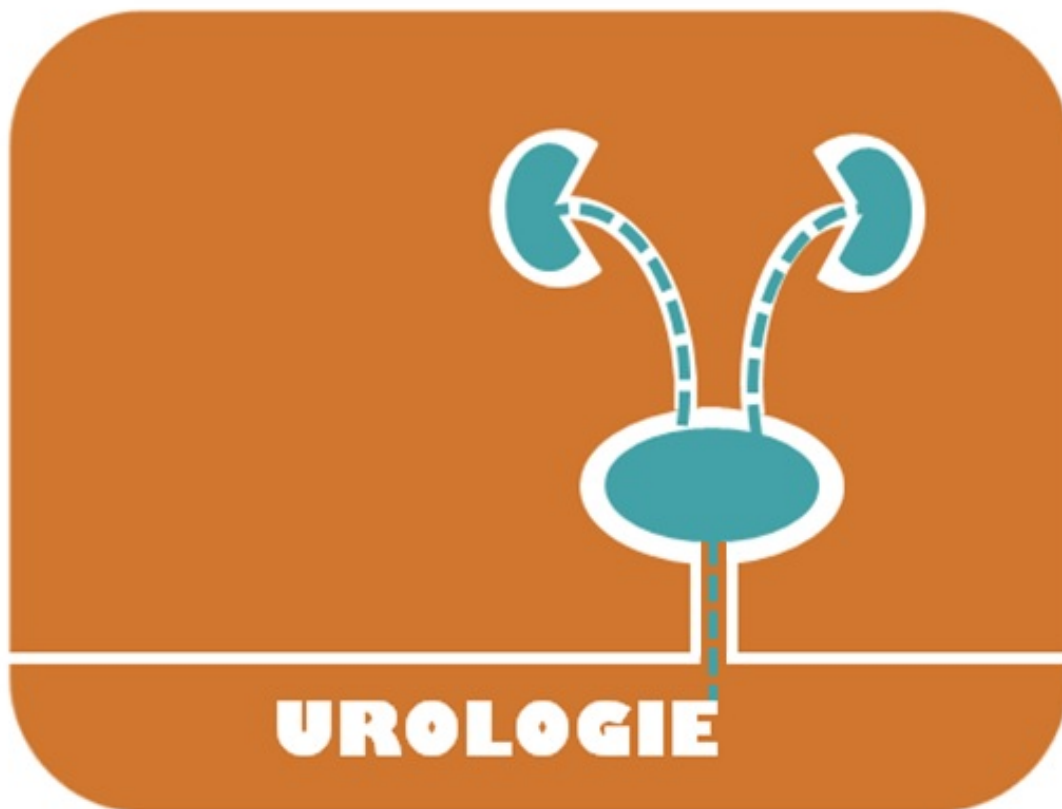

Ontslag met een urinesonde

Dienst urologie

Patiënteninformatie

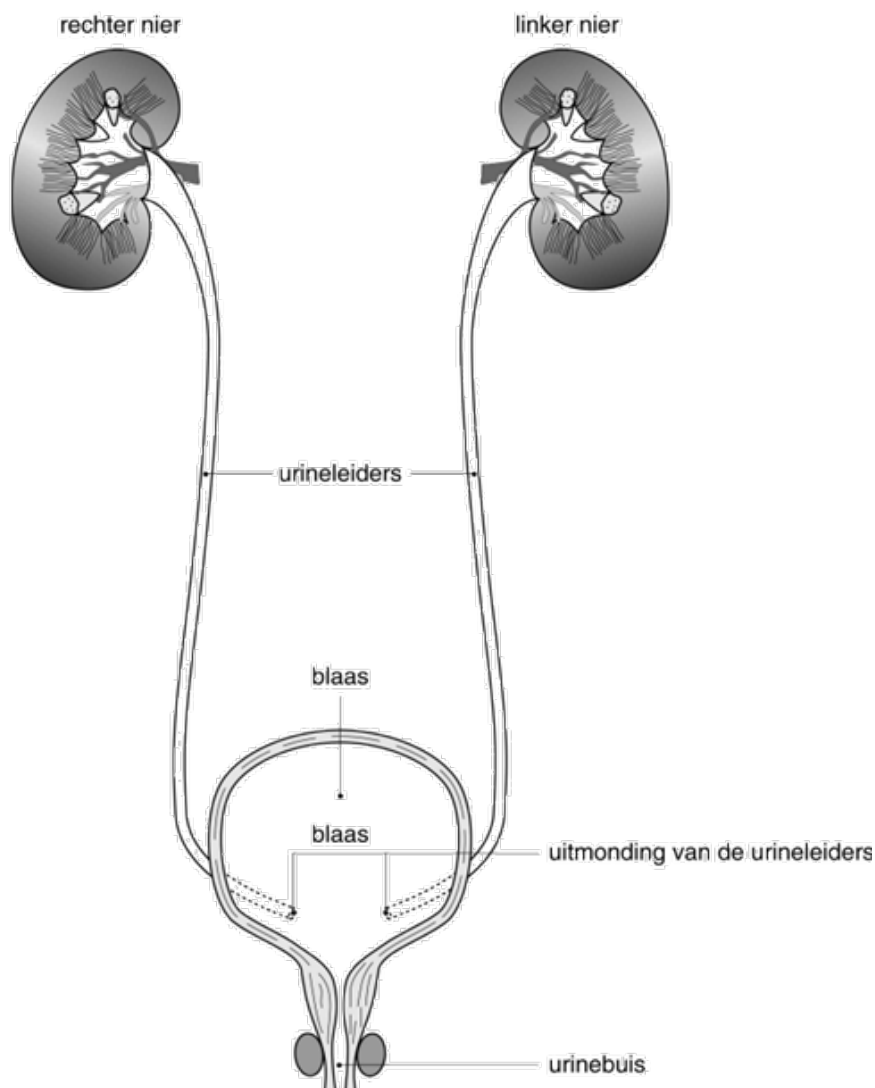

Inhoudstafel

1. Inleiding.....	3
2. Anatomie	4
2.1. De blaas.....	4
3. Blaassonde	5
4. Nefrostomiesonde.....	5
5. Opvangsystemen	6
5.1. Nachtzak	6
5.2. Beenzak.....	7
5.3. Flip-Flo®	9
6. Praktische aandachtspunten	10
7. Dagelijkse zorg.....	11
8. Nevenwerkingen	12
8.1. Blaaskrampen.....	12
8.2. Urineweginfectie.....	12
8.3. Pijn	13
8.4. Bloed in de urine	13
8.5. Verstopte sonde.....	13
8.6. Urineverlies naast sonde.....	13
8.7. Sonde valt uit	14
8.8. Koorts.....	14
9. Seksualiteit	15
10. Nacontroles	16
10.1. Heropname daghospitaal	16
11. Ziekenhuisopname en –kosten	17
11.1. Opnamedienst	17
11.2. Facturatiedienst	17
12. Contactgegevens	18

1. Inleiding

Tijdens je ziekenhuisverblijf heb je een urinesonde gekregen. In deze brochure willen we je wat praktische informatie meegeven die nuttig kan zijn wanneer je thuis bent.

Figuur 1: nieren en urinewegen

Deze publicatie is een uitgave van de dienst urologie, in samenwerking met de dienst communicatie van het Regionaal ziekenhuis Heilig Hart Leuven.

Versienummer: 1.0

Datum van afwerking: maart 2017

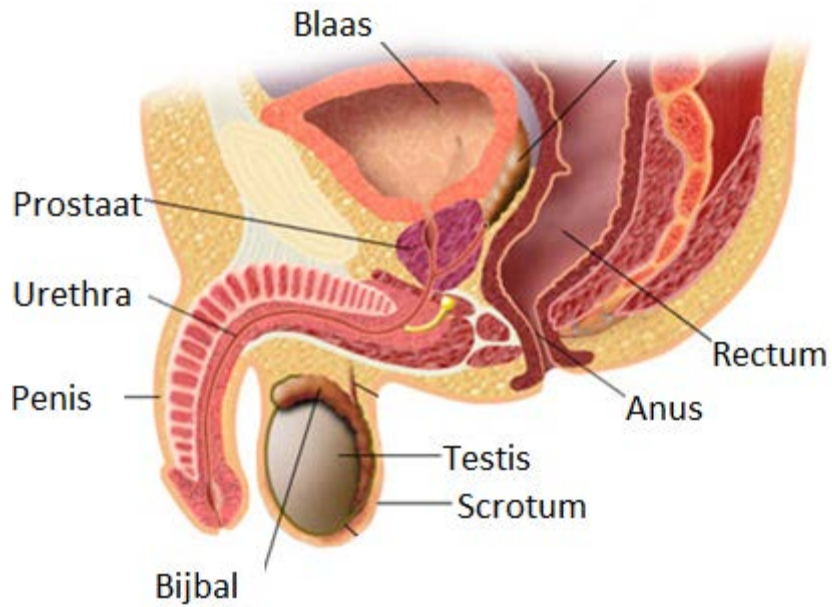
Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden gekopieerd en/of verspreid zonder schriftelijke toestemming van de eigenaar, aan te vragen via communicatie@hhleuven.be

2. Anatomie

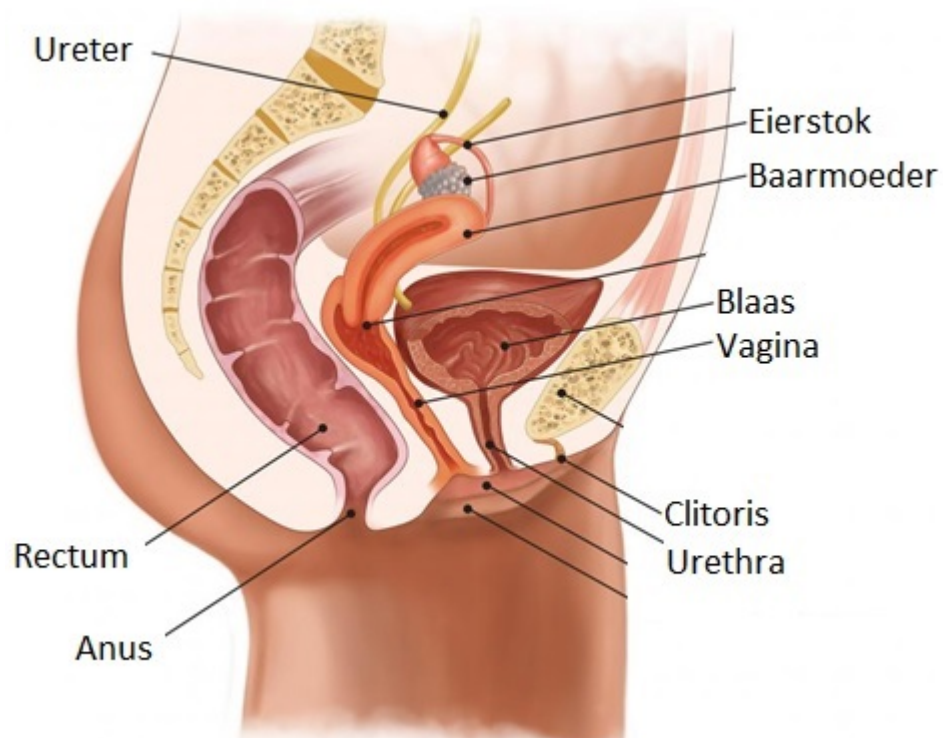
2.1. De blaas

Man:

Figuur 2: anatomie van de man

Vrouw:

Figuur 3: anatomie van de vrouw

3. Blaassonde

Een blaassonde of katheter is een buisje dat de blaas verbindt met de buitenwereld. De blaassonde zorgt ervoor dat de urine die in de blaas opgevangen wordt onmiddellijk afloopt naar buiten.

De sonde kan op twee verschillende manieren geplaatst worden, via de plasbuis of via de buik. Wanneer de sonde via de plasbuis loopt, wordt de sonde via de urethra opgeschoven tot in de blaas. Dat noemen we een “transurethrale sonde”. Wanneer de sonde via de buik loopt, wordt de sonde via een kleine opening in de onderbuik rechtstreeks in de blaas geplaatst, een “suprapubische sonde”.

Vooraan het buisje is er een kleine ballon die opgeblazen wordt. Deze ballon belet dat de sonde uit de blaas kan vallen. De blaassonde kan uit verschillende materialen bestaan, zoals silicone of latex.

4. Nefrostomiesonde

Een nefrostomiesonde is een sonde of buisje dat rechtstreeks in de nier geplaatst wordt. Deze sonde zorgt ervoor dat de vers geproduceerde urine in de nier onmiddellijk afloopt naar buiten en niet naar de blaas kan stromen.

In de meeste gevallen wordt deze sonde geplaatst wanneer er een blokkage is van de ureter.

5. Opvangsystemen

Omdat de urine vanuit de blaas of de nier naar buiten loopt, zal deze ook opgevangen moeten worden. In de loop van de jaren zijn er een aantal praktische systemen ontwikkeld die dat mogelijk maken. Deze systemen worden hieronder kort toegelicht.

5.1. Nachtzak

Figuur 4: nachtzak

Deze zak wordt nachtzak genoemd omdat hij de grootste hoeveelheid urine kan opvangen, ongeveer 2 liter urine. Bijgevolg wordt deze zak meestal 's nachts gebruikt.

Bovenaan deze zak kan een haakje bevestigd worden, zodat deze aan het bed bevestigd kan worden.

Onderaan de zak bevindt zich een kraantje. Door dit kraantje te openen kan je de zak boven het toilet ledigen.

5.2. Beenzak

Figuur 5: beenzak

De beenzak is een urineopvangzak die gedragen kan worden aan het been. Door middel van elastiekjes kan deze zak bevestigd worden aan het boven- of onderbeen. Op die manier kan je een urineopvangzak gebruiken onder de gewenste kleding, zodat je hier onopgemerkt mee kan rondlopen.

Deze zak wordt meestal overdag gebruikt. De opvangcapaciteit van deze zak is ongeveer 600ml en zal bijgevolg 2 à 3 keer per dag geleegd moeten worden.

TIP

Draag je een lange broek? Steek het kraantje dan in je kous. Dan is het kraantje niet zichtbaar wanneer je gaat zitten.

Figuur 6: beenzak ledigen

Om de beenzak te ledigen zet je best je voet op de toiletrand. Onderaan het zakje vind je een grijs klepje, dit is de kraan. Richt de kraan in het toilet en open de kraan.

Figuur 7: beenzak aan nachtzak

's Nachts kan je de nachtzak onderaan de beenzak vastmaken. Nadat je deze twee aan elkaar verbonden hebt, open je het kraantje van de beenzak, zodat de urine van de beenzak kan doorlopen in de nachtzak.

Op die manier verkrijg je een grotere opvangcapaciteit.

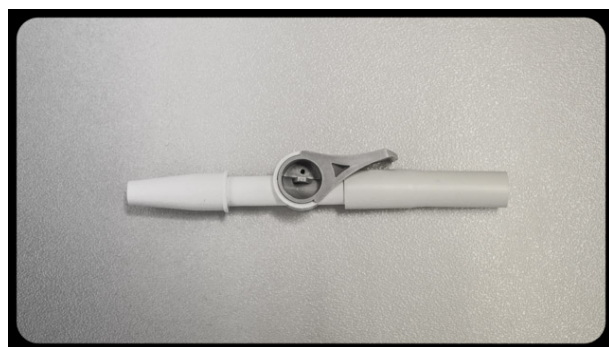
5.3. Flip-Flo®

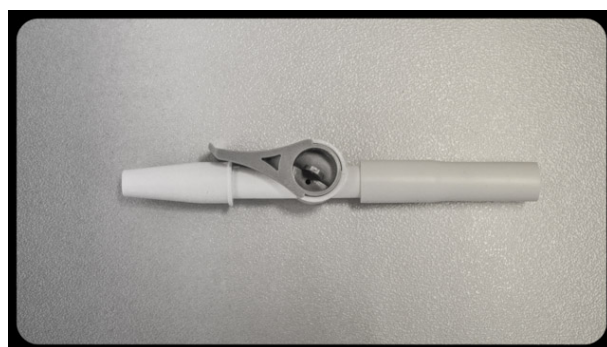
Figuur 8: Flip-Flo®

Een Flip-Flo® is een kraantje dat aan het einde van de sonde vastgemaakt is. Hierdoor moet je zelf op gepaste tijdstippen de blaas leegmaken. De blaas zal zich gewoon vullen. Wanneer je plasdrang voelt, ga je naar het toilet om de blaas te laten leeglopen door het kraantje te openen. Voel je geen plasdrang meer? Zorg er dan voor dat je elke vier tot maximum zes uur het kraantje opent om de blaas te ledigen.

’s Nachts mag je een nachtzak aan het kraantje koppelen, zodat je niet hoeft op te staan om de blaas te ledigen. Je koppelt de zak aan het uiteinde van het kraantje en zet het kraantje open, zodat de urine kan aflopen.

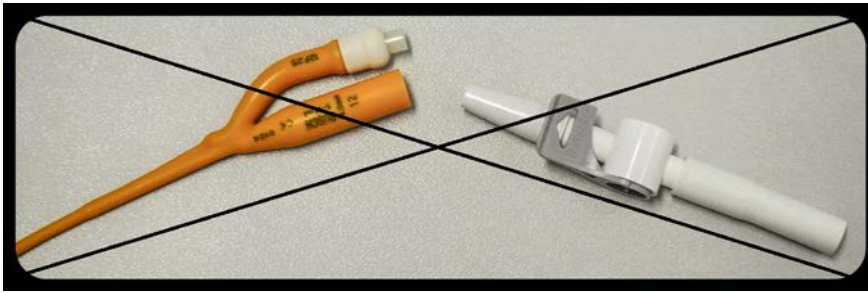

Figuur 10: Flip-Flo® open

Figuur 9: Flip-Flo® gesloten

6. Praktische aandachtspunten

Ontkoppel de sonde nooit!

De sonde mag enkel ontkoppeld worden om de oude beenzak te verwijderen en een nieuwe aan te koppelen. Je kan best om de vier dagen de oude beenzak verwisselen door een nieuwe.

Ook de nachtzak kan je om de viertal dagen wisselen.

7. Dagelijkse zorg

Voldoende drinken

Belangrijk is dat je voldoende drinkt. We raden aan om dagelijks 1,5 liter water te drinken. Dit bevordert het doorspoelen van de blaas en de urinewegen. Tevens is er hierdoor minder gevaar voor het verstopen van de katheter.

De belangrijkste maatregel om urineweginfecties te voorkomen, is voldoende drinken.

Richtlijnen hygiënische zorgen

Om het risico op urineweginfecties te verlagen, moet je dagelijks de opening van de plasbuis en de sonde reinigen met water en eventueel een zachte zeep. Achteraf goed drogen en de voorhuid steeds terug naar voor brengen.

Je mag een douche nemen. Wanneer je dat doet, steek je de urinezak in een plastic zak, zodat de buitenzijde ervan niet nat wordt. Je mag in geen geval de sonde ontkoppelen tijdens het douchen. Een bad nemen en zwemmen doe je beter niet.

8. Nevenwerkingen

De sonde kan een aantal nevenwerkingen hebben op je blaas en het lichaam. Dit komt omdat het een niet-lichaamseigen voorwerp is.

Laat je niet afschrikken door onderstaande opsomming. Je zal hoogstwaarschijnlijk niet met alle nevenwerkingen te maken krijgen. Het al dan niet voorkomen en de ernst van de nevenwerkingen verschillen van persoon tot persoon en zijn onvoorspelbaar. Als je last hebt van één of meerdere bijwerkingen, spreek daar dan over met je arts.

8.1. Blaaskrampen

Door de aanwezigheid van de blaassonde in je blaas bestaat de mogelijkheid dat er blaaskrampen optreden. Dit zijn contracties van je blaas als reactie op de sonde. Mogelijk kan er tijdens deze episodes een beetje urine naast de sonde lopen. Blaaskrampen zijn ongevaarlijk en kunnen met medicatie verminderd worden.

8.2. Urineweginfectie

Omdat je een blaassonde hebt, ontstaat er een groter risico op het ontwikkelen van urineweginfecties. Daarom krijg je in de meeste gevallen een antisepticum voorgeschreven. Mogelijke tekenen van een urineweginfectie zijn urineverlies naast de sonde, troebele urine, plasdrang en eventueel bloed bij de urine.

Als je tekenen van een urineweginfectie hebt en je draagt een sonde met een Flip-Flo® erop, dan verbind je de sonde met een urinezak en laat je het kraantje openstaan. Dit zorgt ervoor dat de kiemen die je een ontsteking bezorgen uit de blaas gespoeld worden.

Wanneer je geen blaassonde meer hebt, wijzen volgende tekenen op een urineweginfectie: pijnlijk plassen, dikwijls moeten plassen, kleine plasjes, haast hebben om op tijd op het toilet te raken en soms bloed bij de urine.

In beide gevallen neem je best contact op met je huisarts.

8.3. Pijn

Sommige mensen met een sonde doorheen de plasbuis hebben last van pijn ter hoogte van de opening van de plasbuis. Deze last kan veroorzaakt worden door de wrijving van de sonde in de opening van de plasbuis. Je brengt in dit geval best Terra-Cortril suspensie® aan ter hoogte van de plasbuis.

8.4. Bloed in de urine

Door middel van de wrijving van de sonde in de blaas kan de urine soms een beetje rozig kleuren. Dit komt doordat de urine vermengd is met wat bloed.

Je hoeft je hierover geen zorgen te maken. Zelfs een druppeltje bloed kan de urine een rozige kleur geven. Zorg dat je voldoende drinkt.

8.5. Verstopte sonde

Tekenen die kunnen wijzen op een verstopte sonde zijn:

- Plasdrang;
- opgezette onderbuik;
- aanhoudende pijn in de onderbuik;
- er loopt geen urine af als het kraantje openstaat;
- er loopt geen urine in de urinezak;
- urineverlies naast de sonde.

Bij erg troebele urine of urine met vlokken erin, kan de sonde ook verstopen. In dit geval verwittig je de thuisverpleegkundige of de huisarts, zodat de sonde gespoeld kan worden.

8.6. Urineverlies naast sonde

Heb je last van urineverlies naast de sonde?

Dan is het mogelijk dat de sonde of de leiding van de urinezak afgeklemd is, waardoor de urine niet kan aflopen.

Het is ook mogelijk dat je last hebt van blaaskrampen of een urineweginfectie.

8.7. Sonde valt uit

Als de sonde per ongeluk zou uitvallen of uitgetrokken zou worden, neem je best contact op met het secretariaat urologie of je huisarts. Als de sonde geplaatst werd na een operatie aan de blaas of de plasbuis, dan ga je naar de spoedafdeling. In dit geval is de blaassonde essentieel voor de genezing en het welslagen van de operatie. De blaassonde moet dan in de meeste gevallen opnieuw geplaatst worden.

Wacht niet langer dan vier uur om contact te nemen, want je blaas zal zich ondertussen vullen. Na enige tijd krijg je dan pijnlijke plasdrang of raakt je blaas overbelast.

8.8. Koorts

Koorts kan ontstaan als reactie van het lichaam na de operatie of ten gevolge van een infectie. Blijft je temperatuur onder de 37,8°C, dan is dit niet onrustwekkend. Je neemt dan best in de volgende dagen je temperatuur 2 keer per dag.

Indien je temperatuur boven de 37,8°C stijgt, neem je best contact met je huisarts.

Tijdens openingsuren secretariaat urologie

016/20 98 10

Buiten openingsuren secretariaat urologie

an.sools@hhleuven.be

Spoedgevallen

016/20 92 80

9. Seksualiteit

Een sonde kan je seksualiteit en intimiteit sterk beïnvloeden. Moet je de sonde voor langere tijd dragen, spreek er dan over met je uroloog. Hij kan je een sonde doorheen de buik voorstellen, zodat seksuele betrekkingen mogelijk zijn.

10. Nacontroles

10.1. Heropname daghospitaal

Wanneer je blaassonde slechts tijdelijk moet blijven, zal je sonde tijdens een daghospitalisatie verwijderd worden. Op die dag zal je plasvermogen een aantal uren geobserveerd worden. Dit wil zeggen dat de verpleegkunde bij iedere plasbeurt controleert hoeveel je watert, hoeveel urine er achterblijft in je blaas en de mate van urineverlies.

De resultaten worden die dag besproken met de uroloog. Indien blijkt dat je de blaas onvoldoende spontaan kunt leegplassen, zal de uroloog voorstellen ofwel een nieuwe sonde te plaatsen (transurethraal of suprapubisch), of eventueel een nacht te verblijven in het ziekenhuis ter verdere observatie.

11. Ziekenhuisopname en –kosten

Heb je voor je opname nog vragen, dan kan je steeds contact opnemen met de opnamedienst of financiële dienst.

11.1. Opnamedienst

De opnamedienst kan je meer informatie geven over je kamerkeuze en de praktische zaken met betrekking tot je opname (telefoon op de kamer, hospitalisatieverzekering, bezoeken,...). Het is steeds mogelijk een voorinschrijving te doen. Op die manier verzekert je dat al je gegevens en kamerkeuze tijdig in orde gebracht worden. Je kan dan de dag van opname het ziekenhuis betreden zonder zorgen. Je opnamedocumenten liggen dan klaar zodat alles vlotter zal verlopen.

Je kan de opnamedienst contacteren op de nummer 016/20 92 43 of 016/20 92 53.

11.2. Facturatiedienst

De facturatedienst kan samen met jou bekijken hoeveel je ziekenhuisrekening ongeveer zal bedragen. Ook met al je overige vragen met betrekking tot het betalen van je ziekenhuisfactuur kan je terecht bij de financiële dienst.

Je kan de dienst facturatie bereiken elke werkdag tussen 8u30 en 12u30 op het nummer 016/20 93 12 of via facturatie@hhleuven.be.

12. Contactgegevens

Wellicht wekt deze nieuwe situatie onzekerheid en spanning op. Ervaring wijst uit dat goede informatie een belangrijke steun kan zijn voor jou, je partner en je omgeving. Aarzel daarom niet je vragen te stellen aan je uroloog, huisarts of de paramedici.

Hieronder vind je nog aantal belangrijke contactgegevens opgesomd.

Secretariaat urologie

016/20 98 10

an.sools@hhleuven.be

Maandag t.e.m. donderdag: 9u – 13u en 14u – 16u

Vrijdag: 8u – 12u

Dienst spoedgevallen

016/20 92 80

Facturatiedienst

016/20 93 12

facturatie@hhleuven.be

Opnamedienst

016/20 92 43 en 016/20 92 53

Verpleegafdeling algemene heelkunde

016/20 92 57

Je vindt ons ook op:

www.hhleuven.be

